

N:o 83.

Ank. till. Riksd. kansli den 4 maj 1900, kl. 5 e. m.

Utlåtande, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående efterskänkande af ett kronan tilldömdt skadeersättningsbelopp för obehörig afverkning å den Rättviks och Boda socknemän upplåtna så kallade brobyggnadsskog i Kopparbergs län.

(I. A.)

Enligt kongl. bref den 17 oktober 1837 angående grunderna för afvittringen i Ore socken af Kopparbergs län skulle, enligt hvad i en till Riksdagen aflåten proposition (n:o 69) af den 2 sistlidne mars meddelas, hvarje besutenhet i socknen skattefritt tilldelas ett skogsanslag af 300 tunnland, och skulle den derutöfver för kronans räkning uppkommande öfverloppsmarken jemväl få af Ore socknemän öfvertagas samt mot utgörande af särskild ränta och skatteköpeskilling på besutenheterna fördelas. Från den till fördelning mellan besutenheterna sålunda upplåtna hela skogsmarken hade emellertid vid afvittringen en skogsvidd af tillsammans 1,188 tunnland 18 kappland blifvit undantagen och på fem särskilda ställen afsatt såsom nödigt skogsfång till de broar å den mellan Furudals bruk och Helsinglands gräns anlagda så kallade Kårbölevägen, hvilka jemte viss andel af berörda väg det tillhörde egarne af hemman inom Rättviks socken, hvaraf nuvarande Boda socken då utgjorde en sedermera till särskild församling utbruten del, att underhålla, hvarjemte ett område om 229 tunnland 13 kappland jemväl afsatts

Bih. till Riksd. Prot. 1900. 4 Saml. 1 Afd. 55 Häft. (N:is 83, 84.) 1

till skogsfång för Ore socknemän vid fullgörande af deras enahanda skyldighet.

På ansökning af Rättviks socknemän, att ofvan omförmälda skogstildelning, i hvad Rättviks socken anginge, måtte fastställas, så att socknemännen finge fri dispositions- och eganderätt till de för dem afsatta skogsandelar, hade Kongl. Maj:t genom bref den 15 december 1849 förklarar, att Kongl. Maj:t låte vid den härutinnan vidtagna åtgärden bero, men, enär socknemännens ifrågakända oinskränkta egande- och dispositionsrätt till dessa broskogar skulle medföra rättighet för dem att till hvem som helst utan vilkor öfverlåta eller försälja skogsmarken, och socknemännen, under det deras skyldighet att underhålla broarne fortföre, sålunda kunde komma att sakna det påräknade virket dertill, hvarigenom ändamålet med upplåtelsen vore förfeladt, förordnats tillika, att nämnda skogstrakter endast med det vilkor finge åt bemälda socknemän upplåtas, att samma trakter förblefve med brohållnings-skyldigheten oskiljaktigt förenade, så att, om och när denna för socknemännen i en framtid upphörde, de äfven skulle vara skyldiga att genast åter afträda dessa skogstrakter till kronans fria disposition såsom annan öfverloppsmark; och hade i sammanhang härmed Kongl. Maj:ts befallningshafvande i länet förstädigats att hålla tillsyn såväl mot skogens obehöriga begagnande för andra ändamål, som ock att den ej starkare anlidades, än med vilkoren för dess återväxt vore förenligt.

Genom kontrakt den 11 december 1885 hade Rättviks och Boda socknars jordegare till Kopparbergs och Hofors sågverksaktiebolag mot en köpeskilling af 31,510 kronor till Rättviks socken och 8,940 kronor till Boda socken upplåtit afverkningsrätt på 10 år å nyssnämnda brobyggnadsskogar till träd af vissa dimensioner, mot det att upplåtarne erhöle till brobyggnader erforderligt virke från bolagets skogar på lämpligaste ställe och till i orten gällande pris. För denna upplåtelse hade socknarne så till vida iklädt sig hemul, att, i händelse försäljningen delvis eller i sin helhet på något sätt skulle komma att häfvas eller rubbas, bolaget skulle hållas skadeslöst för så stor del af köpeskillingen jemte ränta, som kunde belöpa å den del, som möjligtvis kunde komma att häfvas eller rubbas.

Med anmälan härom hade Ore socknemän hos Kongl. Maj:ts befallningshafvande i Kopparbergs län sökt förbud mot berörda afverkning, såsom stridande mot kongl. brefvet den 15 december 1849, men hade Kongl. Maj:ts befallningshafvande genom utslag den 9 juni 1886 förklarar, att, enär den i nyssnämnda kongl. bref med rätten till skogsområdenas begagnande oskiljaktigt förenade bröunderhållsskyldigheten ostridigt fortfarande

utgjordes af Rättviks och Boda socknemän, och Ore socknemän följaktligen icke egde någon rätt till samma skogar, Kongl. Maj:ts befallningshafvande för ty funne Ore socknemäns berörda talan icke förtjena afseende, i hvilket utslag Svea hofrätt, hvarest Ore socknemän sig besvärat, genom utslag den 11 augusti 1886 ej funnit skäl göra ändring. Sedan Ore socknemän härefter i en till kammarkollegium ingifven skrift anhållit, att åtgärder måtte vidtagas för att hindra säljarne att använda den för afverkningensrätten enligt kontraktet betingade köpeskillingen för andra ändamål än underhållet af broar å Kårbölevägen, hade kammarkollegium i utslag den 18 oktober 1887 förklarat, att hvad Ore socknemän i berörda skrift anfört icke föranledde till någon kollegii åtgärd. På häröfver af Ore socknemän anförda besvär hade Kongl. Maj:t i bref den 12 juli 1889 förklarat klagandena sakna behörighet att föra talan beträffande ifrågavarande skogstrakter och besvären följaktligen icke föranleda ändring i öfverklagade utslaget, men med afseende å bestämmelserna i kongl. brefvet den 15 december 1849 hade handlingarna i målet öfverlemnats till kammarkollegium för vidtagande af de åtgärder, som den af Rättviks och Boda socknemän gjorda upplåtelse af rätt till afverkning å ifrågavarande skogstrakter kunde finnas påkalla för bevakande af det allmännas rätt.

I anledning häraf och jemlikt erhållet särskildt uppdrag hade kammaradvokatfiskalsembetet, å Kongl. Maj:ts och kronans vägnar, instämt Rättviks och Boda socknemän samt Kopparbergs och Hofors sågverksaktiebolag till Rättviks och Ore tingslags häradsrätt med yrkande, att, som nämnda bolag på grund af ofvanberörda upplåtelse under åren 1886 och 1887 å ifrågavarande områden afverkat 13,584 träd, det måtte för ty, och då socknemännen icke egt att på nämnda sätt förfoga öfver oförmälda skogstrakter, hvilka vore att betrakta såsom kronans tillhörighet, varda förklaradt, att den genom kontraktet gjorda upplåtelsen vore ogiltig, samt socknemännen och bolaget varda ålagdt, att hvem af dem bäst gälta gitte, såsom ersättning för den förlust, kronan genom afverkningen lidit, till Kongl. Maj:t och kronan utgifva 3 kronor för hvarje träd eller tillhopa 40,752 kronor jemte ränta.

Den 16 maj 1894 hade häradsrätten meddelat utslag och deri sig utlåtitt, att, då Rättviks och Boda socknars jordegares åtgärd att, utan särskildt medgifvande af Kongl. Maj:t och kronan såsom fortfarande egare till ifrågakomma skogsmark, upplåta densamma till afverkning för annat ändamål än de ofvannämnda brobyggnadernas underhåll stode i strid med innehållet i kongl. brefvet den 15 december 1849 och icke vunne berättigande derigenom, att socknemännen tillförene underlåtitt

att underhålla brobyggnaderna uteslutande medelst användning af de för detta ändamål anslagna skogarne, men å andra sidan rättigheten att tillgodogöra sig skogens afkastning blifvit genom samma kongl. bref oskiljaktigt förenad med brobyggnadsskyldigheten, så länge den åläge Rättviks och Boda socknemän, samt först om och när denna skyldighet för socknarne upphörde, skogarne komme under kronans fria disposition, och kronan således, äfven om berörda upplåtelse ej skett, icke varit berättigad att tillgodogöra sig nämnda afkastning, pröfvade häradsrätten rättvist på det sätt bifalla käromålet, att den genom kontraktet den 11 december 1885 gjorda upplåtelse förklarades ogiltig, och att Rättviks och Boda socknemän förpligtades att, hvardera socknens jordegare i den mån socknen åtnjutit andel i den utfästa köpeskillingen, till Kongl. Maj:t och kronan genast återbära värdet å den afverkade skogen, hvilket värde, vid det förhållande att parterna å ömse sidor derom förebragt jemngod bevisning, finge anses utgöra det af kronans vederparter medgifna eller 18,308 kronor 4 öre med ränta af fem för hundra om året från stämmningsdagen, för Rättviks socken den 15 februari och för Boda socken den 25 januari, allt 1891, tills betalning skedde, att under Kongl. Maj:ts och kronans förvaltning innestå för det i ofvannämnda kongl. bref afsedda ändamål, intill dess Kongl. Maj:t till äfventyrs i en framtid genom annan anordning i fråga om underhållet af ifrågavarande brobyggnader erhöle fri dispositionsrätt öfver skogen och således äfven öfver det genom upplåtelsen erhållna penningbelopp. I detta utslag hade Svea hofrätt genom dom den 28 februari 1896 ej gjort annan ändring, än att, enär häradsrätten saknat laglig anledning att förordna om de återburna medlens förvaltning, häradsrättens i sådant afseende meddelade föreskrift af hofrätten undanröjdes; och hade Kongl. Maj:t genom dom den 11 mars 1898 ej funnit skäl att i hofrättens dom göra annan ändring, än att, med hänsyn till den utredning, som i saken å ömse sidor förebragts angående värdet på rot af de afverkade 13,584 träden, den ersättning, som Rättviks och Boda socknars jordegare hade att till Kongl. Maj:t och kronan utgifva, bestämdes att utgå efter 2 kronor för hvarje träd med tillhoppa 27,168 kronor jemte ränta å detta belopp på sätt domstolarne stadgat, hvarjemte socknarnes jordegare förpligtades godtgöra Kongl. Maj:ts och kronans utgifter å saken vid häradsrätten med 796 kronor 46 öre jemte allt hvad kronan utgifvit eller komme att utgifva till uthäradsnämnden.

Nu hade Rättviks och Boda socknemän i en till Kongl. Maj:t ingifven skrift anhållit, att det af dem på grund af Kongl. Maj:ts

dom utbetalda kapital- och räntebeloppet, tillsammans 36,943 kronor 79 öre, måtte varda dem efterskänkt. Till stöd för ansökningsen hade hufvudsakligen anförts följande. I fråga om den så kallade Kårbölevägen, hvilken utgjorde en del af den på allmän bekostnad anlagda militärvägen genom Dalarne mot Helsingland och Jemtland, hade Rikets Ständer i skrifvelse den 30 september 1840 förklarats sig icke kunna förbise, »att underhållet af den ifrågavarande, egentligen mindre för kringliggande orters nytta och bekvämlighet än för andra af Konung och Rikets Ständer afsedda ändamål anlagda väg, särdeles der densamma genomskure kronoallmänningar eller andra ouppodlade och öde trakter, måste blifva betungande för invånarne, emellan hvilka en sådan underhållsskyldighet blifvit i laga ordning fördelad», i följd hvaraf »billigheten fordrade, att för underhållet af dessa vägsträckor understöd å statens sida beviljades». Med gillande af den åsigt, Rikets Ständer sålunda uttalat, hade Kongl. Maj:t genom bref den 6 oktober 1845 till lindring i berörda väghållningsskyldighet beviljat ett årligt statsanslag af 250 riksdaler bankomynt, motsvarande 375 kronor, samt genom förenämnda kongl. bref den 15 december 1849 lemnat socknemännen tillstånd att utan ränta begagna ofvanberörda inom Ore socken belägna så kallade brobyggnadsskog om tillhoppa 1,188 tunnland 18 kappland såsom nödigt skogsfång till de broar, socknemännen hade att å Kårbölevägen underhålla. Emellertid hade en stor del af dessa broar ett så aflägsset läge, att socknemännen i de flesta fall funnit med sin fördel förenligt att, utan anlitan af brobyggnadsskogen, dels å broarne närmare belägna skogstrakter inköpa byggnadsvirke till broarne, dels ock, för undvikande af alltför ofta skeende reparationer och nybyggnader, så mycket som möjligt använda sten till byggnadsämne. I följd häraf hade verklig besparing gjorts å den skog, som enligt Kongl. Maj:ts medgifvande fått af socknemännen till broar användas. Enligt styrkta räkenskapsutdrag, som företetts under nyssberörda rättegång, hade underhållet af Kårbölevägen med broar för socknemännen medfört en beräknad kostnad af tillhoppa 95,148 kronor 67 öre, hvartill komme ansenliga räntor, hvilket allt socknemännen fått vidkännas utan att af vägen tillskyndas nämnvärd nytta för allmänna samfärdseln. För åstadkommande af lättare kommunikationer hade Rättviks socknemän år 1885 upptagit ett lån å 50,000 kronor att amorteras under 34 år, hvilka medel kommit till användning vid tecknande af aktier i jernvägslinien Falun—Rättvik. Som företaget likväl syntes skola stranda i brist på tillslutning, hade aktier i företaget tecknats af Rättviks kommun för ytterligare 50,000 kronor samt af Boda kommun för 10,000

kronor. Kommunerna hade desto hellre inlåtit sig på omförmälda aktieteckning, som socknemännen ansett sig vara egare till en mängd å brobyggnadsskogen besparadt virke, hvilket, enligt hvad fackman intygat, kunde afverkas, utan att skogen derigenom starkare anlidades, än som med vilkoren för dess återväxt vore förenligt. De genom försäljningen influtna medlen hade möjliggjort tillkomsten af jernvägen Falun—Rättvik, hvilken anläggning i sin ordning framkallat Rättvik—Mora och Mora—Orsa med flera jernvägslinier, hvilka, åstadkomna utan bidrag från statens sida, ej blott gagnat orten, utan äfven på ett ojemförligt säkrare och bättre sätt främjat det ändamål, Kongl. Maj:t och Rikets Ständer åsyftat med Kårbölevägens anläggning. Rättviks och Boda socknemän, som vore synnerligen nedtyngda af skatter och onera, vore i jemförelse med andra socknar i Dalarne, exempelvis Ore socken, mindre väl lottade i afseende å skogstillgång, alldenstund på hvarje reduceradt bandland inrösningsjord i Rättviks och Boda socknar belöpte endast 1,21 tunnland duglig skogsmark, men deremot inom Ore socken 4,36 tunnland dylik skogsmark; och syntes sålunda Rättviks och Boda socknemän hafva egt större skäl att för kommunala ändamål få disponera för afverkning å deras brobyggnadsskog influtna medel än Ore socknemän, hvilka, på sätt en ansökningen bifogad afskrift af Kongl. Maj:ts befallningshafvandes den 7 juni 1890 meddelade resolution närmare visade, redan erhållit en sådan förmån i afseende å den för Ore sockens brobyggnadsskyldighet å Kårbölevägen afsatta skog.

Öfver berörda ansökning hade Kongl. Maj:ts befallningshafvande i Kopparbergs län den 23 augusti 1898 afgifvit infordradt yttrande; och hade Kongl. Maj:ts befallningshafvande deri vitsordat, att Rättviks och Boda socknemän till följd af de ifrågavarande skogsområdenas från Kårbölevägen aflägsna läge icke kunnat med fördel använda virke från skogen omedelbart för underhållet af broar å vägen, utan dels nödgats från andra lämpligare belägna trakter inköpa erforderligt virke, dels ock uppfört broar af sten, hvarigenom skog, som socknemännen egt att till brounderhållet använda, följaktligen blifvit Kongl. Maj:t och kronan besparad, under det att socknemännen för underhållet af vägen fått vidkännas betydligt ökad kostnad, för tiden intill 1891 års slut af sökandena beräknad till icke mindre än 95,148 kronor 67 öre förntom räntor. Vid sådant förhållande syntes det Kongl. Maj:ts befallningshafvande vara med billighet förenligt, att socknemännen, hvilka varit betungade med underhåll, förutom af ifrågavarande väg, jemväl af betydlig väglängd inom socknarnes egna områden, finge, i öfverensstämmelse med den uppfattning, Rikets Ständer i deras ofvan omförmälda

skrifvelse den 30 september 1840 uttalat, för vägens och derå belägna broars underhåll åtnjuta ersättning, i någon mån motsvarande socknemännens å vägen nedlagda kostnader; och ansåge fördenskull Kongl. Maj:ts befallningshafvande ansökningen vara förtjent af afseende.

Efter remiss hade kammarkollegium infordrat yttrande från kammaradvokatfiskalsembetet, som meddelat, att, sedan Kongl. Maj:ts befallningshafvande genom utslag den 16 september 1892 förordnat, att framdeles likasom förut Rättviks och Boda socknar skulle utgöra ett väghållningsdistrikt och Ore socken ett sådant distrikt, underhållet af den del af den inom Ore socken belägna så kallade Kårbölevägen, hvilken förut underhållits af Rättviks och Boda socknars jordegare, från och med ingången af år 1895, då nya väglagen börjat inom ort en tillämpas, öfvertagits af Ore väghållningsskyldige socknemän; och ha de advokatfiskalsembetet, i betraktande af de jemförelsevis betydande kostnader, som underhållet af ifrågavarande vägstycke med derå befintliga broar, enligt hvad ansökningshandlingarna visade, under de gångna åren kräft, och med afseende å hvad handlingarne för öfrigt till stöd för ansökningen innehölle, ansett sökandenas begäran om efterskänkande af skadeståndet vara förtjent af tillmötesgående samt derföre tillstyrkt aflåtande till Riksdagen af proposition, i syfte att, under vilkor att Rättviks och Boda socknemän afstode från alla vidare anspråk på ifrågavarande skogstrakter, socknarnes jordegare måtte berättigas att af det efter aktoratsprovisionens utanordnande i statskontoret inestående beloppet, eller 33,346 kronor 62 öre, återfå, hvardera socknens jordegare hvad på dem belöpte i förhållande till den andel, de erlag af de på grund af Kongl. Maj:ts dom den 11 mars 1898 uttagna 38,391 kronor 33 öre.

I anledning af kammaradvokatfiskalsembetets berörda yttrande hade Rättviks och Boda socknemän af kammarkollegium lemnats tillfälle att yttra sig; och hade med anledning deraf socknemännen i en till kollegium ingifven skrift förklarar, att socknemännen, under förutsättning att deras ansökning vunne bifall, afstode från alla vidare anspråk på ifrågavarande af socknemännen förut under vissa vilkor disponerade skogstrakter inom Ore socken.

Vidare hade Ore socknemän i en till Kongl. Maj:t inkommen skrift anhållit, att, enär numera hela Kårbölevägen till underhåll öfvertagits af Ore sockens väghållningsdistrikt, nyttjanderätten till de vid afvittringen inom socknen såsom skogsfång till de af Rättviks och Boda socknemän förut underhållna broar å Kårbölevägen afsatta skogstrakter måtte tillerkännas Ore sockens väghållningsskyldiga socknemän, samt

att till följd häraf det belopp, Rättviks och Boda socknemän fått på grund af Kongl. Maj:ts dom den 11 mars 1898 utgifva för obehörig afverkning å dessa skogar, måtte med upplupen ränta öfverlemnas till Ore socken, dess väghållningsskyldige eller vägkassa för att till broarnas underhåll användas. Till stöd för denna framställning hade åberopats, bland annat, att underhållet af Kårbölevägen med derå be-fintliga broar vore synnerligen betungande, samt att ifrågavarande bro-byggnadsskog, på framställning af Rättviks socknemän, vid afvittringen afsatts från just den kronomark, Ore socknemän jemlikt kongl. brevet den 17 oktober 1837 egt att efter skattläggning och skatteköp med full eganderätt öfvertaga; och hade socknemännen derjemte meddelat, att, jemlikt Kongl. Maj:ts befallningshafvandes omförmälda den 7 juni 1890 meddelade utslag å Ore sockens brobyggnadsskog afverkats och för-sålt 1,631 träd för ett belopp af sammanlagdt 12,297 kronor 74 öre, som efter afdrag af åtskilliga närmare angifna kostnader öfverlemnats till kommunalnämnden i Ore socken för att i enlighet med bestämmel-serna i nyssberörda utslag användas till underhåll af distriktets all-männa vägar.

Efter remiss hade kammarkollegium äfven öfver sistberörda an-sökning infordrat yttrande från kammaradvokatfiskalsembetet; och hade embetet i sitt med anledning häraf afgifna yttrande dels, med åbero-pande af hvad embetet anfört angående Rättviks och Boda socknemäns ansökning om återbekommande af det af dem erlagda skadeståndet och under framhållande, hurusom enligt embetets uppfattning Ore sockne-män icke förebragt giltigt skäl för sin anhållan att komma i åtnjutande af berörda skadestånd, afstyrkt afseende å Ore socknemäns ansök-ning i denna del, dels ock hemställt, att samma ansökning, så vidt den åsyftade tillstånd för socknemännen att få ifrågavarande skogstrakter åt sig upplåtna, ej heller måtte bifallas. Derjemte hade embetet, som med hänsyn till innehållet af kongl. brevet den 15 december 1849 förklarar sig anse den ifrågakomna försäljningen af skog från Ore soc-kens brobyggnadsskog, om än densamma skett med Kongl. Maj:ts be-fallningshafvandes tillstånd, böra behandlas såsom missbruk af sockne-männens nyttjanderätt till skogen, ifrågasatt, huruvida icke till före-kommande af vidare missbruk i detta afseende åtgärder borde vidtagas, i syfte att ordnad hushållning måtte varda å skogstrakten införd.

Den 24 oktober 1899 hade kammarkollegium afgifvit utlåtande i detta ärende och dervid till en början meddelat, att ifrågavarande dels åt Rättviks och Boda socknemän, dels ock åt Ore socknemän upp-låtna brobyggnadsskogar om sammanlagdt 1,417 tunnland, 31 kapp-

land ej varit föremål för vare sig skattläggning eller skatteköp, utan fortfarande tillhörde kronan, hvaremot all annan öfverloppsmark inom Ore socken blifvit jemlikt kongl. brefvet den 17 oktober 1837 disponerad, samt att, sedan vägstyrelsen i Ore sockens väghållningsdistrikt hos Kongl. Maj:ts befallningshafvande anhållit, att på grund af 60 § i lagen angående väghållningsbesvärets utgörande på landet den 23 oktober 1891 af statsmedel utbekomma bidrag till den allmänna väghållningskostnaden inom distriktet för år 1896 med dels 117 kronor 50 öre för underhållet af de på rotarne inom Ore socken indelade allmänna vägar och dels 180 kronor för underhållet af den inom distriktet fallande del af den så kallade Kårbölevägen, som vore indelad på rotar inom de förut med Ore till ett vägdistrikt förenade, men derifrån till ett särskildt distrikt afskilda Rättviks och Boda socknar, Kongl. Maj:ts befallningshafvande genom beslut den 12 december 1896 — jemte antecknande, att, enligt instrumentet öfver den af särskilda nämnden verkställda uppskattning af årliga kostnaden för underhållet den tid, marken vore bar, af de allmänna vägarne inom Ore sockens väghållningsdistrikt, dessa vägar utgjordes af dels den så kallade gamla vägen och den af Ore socknemän underhållna Kårbölevägen, för hvilka vägar, båda indelade på rotar inom Ore socken, årliga underhållskostnaden upptagits till 725 kronor för den förra och 450 kronor för den senare, eller tillhopa 1,175 kronor, och dels den af Rättviks och Boda socknemän underhållna Kårbölevägen, för hvilken, indelad på rotar inom Rättviks och Boda socknar, underhållskostnaden beräknats till 1,800 kronor, samt att för underhållet af den inom distriktet belägna del af Kårbölevägen blifvit på grund af kongl. brefven den 6 oktober 1845 och den 13 februari 1874 senast för år 1895 af statsmedel anvisadt särskildt bidrag af 375 kronor, deraf dock den på Rättviks och Boda socknemän belöpande andel om 336 kronor 11 öre då ännu vore odisponerad — i öfrigt sig utlåtit, att, enär särskildt statsbidrag utginge för underhållet af den inom Ore socken belägna delen af Kårbölevägen, hvilken dessutom, för så vidt anginge den sträcka deraf, som förut varit underhållen af Rättviks och Boda socknemän, ännu icke blifvit å väghållare inom Ore sockens väghållningsdistrikt till underhåll indelad, funne Kongl. Maj:ts befallningshafvande ansökningen icke kunna i vidsträcktare mån bifallas, än att jemlikt 60 § i väglagen och kongl. kungörelsen angående dispositionen af anslagen till vägunderhållet på landet m. m. den 25 januari 1895 en tiondedel af uppskattade kostnaden för underhållet af den på rotar inom Ore sockens väghållningsdistrikt indelade så

kallade gamla vägen eller således ett belopp af 72 kronor 50 öre skulle efter derå i vanlig ordning utfärdad anordning till vägstyrelsen mot kvitto af statsmedel utbetalas; och hade kollegium enligt den 20 maj 1897 meddeladt utslag, som vunnit laga kraft, funnit af de väghållnings-skyldige mot berörda beslut anförda besvär icke föranleda till ändring i öfverklagade beslutet, klagandena obetaget att om utbekommande af odisponerade beloppet af det genom ofvanomförmälda kongl. bref den 6 oktober 1845 och den 13 februari 1874 till underhållet af Kårbölevägen för år 1895 anvisade statsbidrag särskildt å ort, som vederborde, göra den framställning, hvartill de kunde finna sig befogade.

Vidare hade kammarkollegium anfört, hurusom af hvad i ärendet förekommit finge anses framgå, att, enär besutenheterna inom Ore socken vid afvittringen bekommit sin fulla skogstilldelning, eller 300 tunnland, till fri disposition utan skyldighet att afsätta någon del af detta skogs-anslag för broarnes underhåll, ifrågavarande brobyggnadsskogar icke ens såsom allmänning eller besparingsskog kunde anses tillhöra Ore socknemän. Icke heller syntes det numera stå socknemännen öppet att efter skattläggning och skatteköp förvärfva eganderätt till brobyggnadsskogarne i enlighet med bestämmelserna i kongl. brefvet den 17 oktober 1837, enär detta måste anses härutinnan hafva förlorat sin giltighet, sedan genom kongl. brefvet den 15 december 1849 meddelats särskilda bestämmelser om användningen af ifrågavarande såsom brobyggnadsskogar afsatta andelar af Ore sockens öfverloppsmark. Vid sådant förhållande och då till följd af nya väglagens tillämpning Rättviks och Boda socknemän faktiskt vunnit befrielse från all underhållsskyldighet å den så kallade Kårbölevägen med tillhörande broar inom Ore socken, finge Rättviks och Boda socknars brobyggnadsskog jemlikt föreskriften i kongl. brefvet den 15 december 1849 anses hafva återgått till kronans fria disposition och böra behandlas såsom annan öfverloppsmark; och ville kollegium i detta sammanhang föreslå, att Kongl. Maj:ts befallningshafvande måtte erhålla i uppdrag att efter vederbörandes hörande till Kongl. Maj:t inkomma med yttrande och förslag i afseende å dispositionen af omförmälda öfverloppsmark, dervid jemväl borde blifva föremål för undersökning och pröfning, huruvida med hänsyn till de tillgångar, Ore socknemän redan förut egde att för brounderhållet disponera, något ytterligare bidrag för ändamålet borde socknemännen medgifvas.

Beträffande härefter ansökningarne, såvidt anginge frågan om efterskänkande af de utdömda skadeersättningsmedlen jemte räntor, funne kammarkollegium sådana omständigheter icke hafva förekommit,

hvilka skäligen borde föranleda bifall till Ore socknemäns begäran om ersättningsmedlens användning för deras behof. Rättviks och Boda socknemän hade deremot, enligt hvad Ore socknemän medgifvit och Kongl. Maj:ts befallningshafvande vitsordat, dels inköpt erforderligt brobyggnadsvirke från annat håll, dels ock uppfört broar af sten, hvarigenom skog, som socknemännen egt att till brounderhållet använda, blifvit besparad och bidragit till uppkomsten af ifrågavarande ersättningsbelopp. Af sådan anledning och då jemlikt kongl. brefvet den 15 december 1849 upplåtelsen af ifrågavarande öfverloppsmarker afsett brounderhållet, men ej vägunderhållet i öfrigt, syntes så stor del af de erlagda skadeersättningsmedlen kunna eftergifvas, som motsvarade hvad socknemännen enligt tillgängliga handlingar för brounderhållet utgifvit under den tid, skogen varit med berörda skyldighet förenad, eller från och med år 1850 till och med år 1894. I detta afseende hade kollegium låtit upprätta sammandrag af de utaf sökandena åberopade och till riktigheten bestyrkta räkenskapsutdragen, utvisande, att socknemännen för brounderhåll å Kårbölevägen och hvad dermed egde samband för tiden 1859—1891 utgifvit ett belopp af tillhoppa 10,287 kronor 63 öre, eller sålunda i medeltal för år 311 kronor 75 öre, hvadan på tiden 1850—1894 skulle belöpa 14,028 kronor 75 öre, eller i rundt tal 15,000 kronor; och då kollegium för sin del ansåge socknemännens framställning om skadeersättningsmedlens efterskänkande vara förtjent af afseende allenast i hvad anginge återbekommande af så stor andel af dessa medel, som svarade mot sistnämnda belopp, hemstälde kollegium, att Kongl. Maj:t, med afslag å Ore socknemäns begäran om skadeersättningsmedlens utfående, måtte aflåta proposition till Riksdagen, i syfte att Rättviks och Boda socknars jordegande medlemmar finge af de utdömda och levererade ersättningsmedlen återbekomma 15,000 kronor att fördelas mellan dessa socknar i förhållande till de andelar, socknarnes jordegare erlagt af de på grund af Kongl. Maj:ts dom den 11 mars 1898 uttagna 38,391 kronor 33 öre.

Med anledning af hvad kammarkollegium sålunda hemställt, hade Rättviks och Boda socknemän i en till Kongl. Maj:t ingifven skrift erinrat, att i det inbetalda ersättningsbeloppet ingått icke mindre än 9,775 kronor 79 öre i räntor, under det att ersättningen för den afverkade skogen utgjort endast 27,168 kronor, hvaremot i kammarkollegii förslag icke inberäknats någon ränta å den af socknarne utbetalda brounderhållskostnaden, hvilken ränta efter fem procent å den årliga medelkostnaden utgjorde med innevarande år 19,620 kronor 80 öre, eller, tillsammans med kapitalet, i det närmaste hvad socknemännen

begärt; att Kopparbergs och Hofors sågverksaktiebolag af socknemännen fordrat en godtgörelse för förlorad afverkningsrätt med 10,000 kronor jemte ränta; att socknemännen utan redovisningsskyldighet egt att anlita brobyggnadsskogen så långt, som med vilkoren för dess återväxt vore förenligt, hvilket förbehåll enligt ett skriften bifogadt intyg icke öfverskridits genom den derå företagna afverkningen; samt att kronans vinst icke blefve obetydlig, äfven om hela det begärda beloppet efterskänktes, då kronan till sin fria disposition erhöle en skogsareal af 1,188 tunnland 18 kappland; hemställande socknemännen, att, derest icke deras ansökning kunde oförändrad bifallas, dem måtte efterskänkas åtminstone det af kammaradvokatfiskalsembetet föreslagna beloppet eller 33,346 kronor 62 öre.

Slutligen hade statskontoret den 12 sistlidne februari afgifvit infordradt utlåtande; och hade statskontoret, hvad först anginge Ore socknemäns ansökning, anfört, att statskontoret, i likhet med kammarkollegium, funne densamma, i hvad den afsåge användande till dessa socknemäns förmån af de till kronan inbetalda skadeersättningsmedlen, icke förtjena afseende och, såvidt dermed åsyftades att få på Ore socknemän öfverflyttad dispositionsrätten till ifrågavarande broskog, icke böra föranleda annan åtgärd än den af kammarkollegium föreslagna.

Vidkommande åter den af Rättviks och Boda socknars jordegare framställda anhållan om efterskänkande af de af dem inbetalda ersättningsmedlen hade statskontoret ansett, att till förmån för denna begäran talade, att bemälde jordegare antagligen handlat i god tro, då de till Kopparbergs och Hofors sågverksaktiebolag upplåtit afverkningsrätt å broskogen, samt att det nya kommunikationsmedel — jernvägen Falun—Rättvik — till hvars åstadkommande den för afverkningsrätten influtna köpeskillingen blifvit använd, vore icke blott ett allmännyttigt företag, utan äfven af särskild betydelse för militära transporter; och hade statskontoret, under erinran att sistberörda ansökning icke under några omständigheter syntes böra föranleda efterskänkande af större belopp, än som svarade mot det kronan tillerkända skadeståndet jemte ränta derå, tillhopa 36,943 kronor 79 öre, sedan derifrån afdragits det derå utanordnade aktoratsarfvodet 3,694 kronor 38 öre, eller återstående 33,249 kronor 41 öre, funnit sig på grund af de nu anförda och andra i ärendet förekomna omständigheter ega anledning förorda efterskänkande åt Rättviks och Boda jordegare af icke blott den del af de kronan tillfallna medlen, som motsvarade det beräknade värdet af den af nämnda jordegare obegagnade afverkningsrätten för brounderhållet, eller 14,028

kronor 75 öre, utan äfven den kronan tilldömda räntegodtgörelsen 9,775 kronor 79 öre, eller i rundt tal 24,000 kronor.

Med afseende å hvad i ärendet sålunda förekommit har Kongl. Maj:t, som uppdragit åt sin befallningshafvande i Kopparbergs län att efter vederbörandes hörande inkomna med yttrande och förslag i afseende å dispositionen af den Rättviks och Boda socknemän anslagna så kallade brobyggnadsskogen i Ore socken, dervid jemväl skulle göras till föremål för undersökning och pröfning, huruvida, med hänsyn till de tillgångar, Ore socknemän förut egde att för brunderhållet disponera, något ytterligare bidrag för ändamålet borde socknemännen medgifvas, nu föreslagit Riksdagen att medgifva,

att af förenämnda genom Kongl. Maj:ts dom den 11 mars 1898 kronan tillerkända ersättningsbelopp, jemte ränta, måtte Rättviks och Boda socknars jordegande medlemmar efterskänkas ej mindre den del af berörda ersättningsbelopp, som motsvarade hvad bemålde jordegare kunde anses hafva för brunderhållet å Kårbölevägen utgifvit under åren 1850—1894, eller 14,028 kronor 75 öre, än äfven den kronan tilllagda räntegodtgörelsen 9,775 kronor 79 öre, eller sammanlagdt i rundt tal 24,000 kronor, samt

att detta belopp finge af det under sjunde hufvudtiteln uppförda reservationsanslaget till restitutioner till Rättviks och Boda jordegande socknemän utbetalas för att dem emellan fördelas efter den af kammarkollegium föreslagna grund.

I sammanhang härmed har utskottet till behandling förehaft en af herr *Ollas A. Ericsson* inom Andra Kammaren väckt motion (n:o 177), deri föreslagits, att Riksdagen måtte medgifva, att af förenämnda, genom Kongl. Maj:ts dom den 11 mars 1898 kronan tillerkända ersättningsbelopp, jemte ränta, må Rättviks och Boda socknars jordegande medlemmar efterskänkas 33,250 kronor.

I afseende å hvad till stöd för detta förslag anförts får utskottet hänvisa till motionen.

Utskottet, som funnit det vara med billighet öfverensstämmande, att en del af det ersättningsbelopp med ränta, som Rättviks och Boda jordegande socknemän genom Kongl. Maj:ts dom den 11 mars 1898 förpligtats till Kongl. Maj:t och kronan utgifva, varder efterskänkt, har dock icke ansett, att högre belopp än det af Kongl. Maj:t, i öfverensstämmelse med statskontorets hemställan, föreslagna må i sådant hänseende restitueras, hvadan utskottet icke ansett sig kunna biträda

herr Ericssons ofvannämnda motion. Hvad sjelfva beloppet beträffar, synes giltigt skäl icke förefinnas för dess utjemnande, på sätt Kongl. Maj:t föreslagit, till 24,000 kronor, utan har utskottet funnit det böra upptagas till den sammanlagda summan af 23,804 kronor 54 öre.

På grund häraf får utskottet, under erinran, att det å sjunde hufvudtiteln uppförda anslaget till restitutioner är ett förslagsanslag, hemställa:

a) att Kongl. Maj:ts ifrågavarande proposition må på det sätt bifallas, att Riksdagen medgifver, att af det genom Kongl. Maj:ts dom den 11 mars 1898 kronan tillerkända ersättningsbelopp, jemte ränta, må Rättviks och Boda socknars jordegande medlemmar efterskänkas ej mindre den del af berörda ersättningsbelopp, som motsvarar hvad bemälde jordegare må anses hafva för brounderhållet å Kårbölevägen utgifvit under åren 1850—1894, eller 14,028 kronor 75 öre, än äfven den kronan tillagda räntegodtgörelsen 9,775 kronor 79 öre, eller sammanlagdt 23,804 kronor 54 öre, och

att detta belopp må af det under sjunde hufvudtiteln uppförda förslagsanslaget till restitutioner till Rättviks och Boda jordegande socknemän utbetalas för att dem emellan fördelas efter den af kammarkollegium föreslagna grund; samt

b) att herr Ericssons ofvannämnda motion må, i hvad den skiljer sig från den i föregående mom. a) gjorda hemställan, af Riksdagen afslås.

Stockholm den 4 maj 1900.

På statsutskottets vägnar:

CHR. LUNDEBERG.

Reservation

af herr C. Persson, som yrkat, att utskottet måtte hemställa, att såväl Kongl. Maj:ts förevarande proposition som den af herr Ericsson i ämnet väckta motion måtte af Riksdagen afslås.
